Diabetes Management Self-Efficacy Scale

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Diabetes Management Self-Efficacy Scale*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19763

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Diyabet Yönetimi Öz Yeterlik Ölçe?i (DMSES), bireylerin, özellikle de Tip 1 Diyabet hastas? ergenlerin, hastal?klar?n?n günlük yönetim görevlerini ba?ar?yla yerine getirme konusundaki ki?isel inançlar?n? ve yeterlilik düzeylerini ölçmek amac?yla geli?tirilmi? bir psikometrik araçt?r. Ölçe?in Türkçe uyarlamas?, 2017 y?l?nda Ozturk, Ayar ve Bektas taraf?ndan yap?lm?? olup, ergenlerdeki diyabet yönetim davran??lar?n?n anla??lmas? ve müdahale programlar?n?n etkinli?inin de?erlendirilmesi için kritik bir öneme sahiptir. Bu ölçek, diyabet bak?m?n?n karma??k yönleri (diyet, egzersiz, kan ?ekeri takibi ve insülin ayarlamalar?) üzerindeki özgüveni de?erlendirir.

Ölçek, orijinal yap?s?n?n korunarak Türk kültürüne adapte edilmesiyle, ergenlerdeki öz yeterlik düzeyinin belirlenmesinde geçerli ve güvenilir bir araç olarak hizmet vermektedir. Ara?t?rmac?lar, adaptasyon çal??mas?nda ölçe?in psikometrik özelliklerini detayl?ca incelemi?lerdir.

Anahtar Kelimeler

Diyabet, Öz yeterlik, Tip 1 Diyabet, Ergenlik, Kronik Hastal?k Yönetimi, Ölçek Uyarlama, Psikometrik Özellikler.

Yazarlar

Ölçe?in Türkçe adaptasyonunu gerçekle?tiren yazarlar: Ozturk, C., Ayar, D., & Bektas, M.

Amaç

Diyabet Yönetimi Öz Yeterlik Ölçe?i'nin temel amac?, Tip 1 Diyabet te?hisi konmu? bireylerin, özellikle de ergenlerin, günlük diyabet bak?m görevlerini yerine getirme becerilerine duyduklar? inanc? ve güveni ölçmektir. Bu inanç düzeyi, bireyin hastal??? yönetme konusundaki motivasyonunu ve uyumunu do?rudan etkiledi?i için klinik ve ara?t?rma ortamlar?nda önemlidir.

Ölçek, sa?l?k profesyonellerine, hangi yönetim alanlar?nda bireyin daha fazla deste?e veya e?itime ihtiyaç duydu?unu belirleme konusunda yard?mc? olmay? amaçlar. Yüksek öz yeterlik skorlar?, genellikle daha iyi glisemik kontrol ve daha dü?ük komplikasyon riski ile ili?kilidir.

Yap?

Ölçek, psikolojide Albert Bandura taraf?ndan geli?tirilen sosyal bili?sel teoriye dayanan öz yeterlik yap?s?n? ölçmektedir. Öz yeterlik, bireyin belirli bir sonucu elde etmek için gerekli eylemleri ba?ar?l? bir ?ekilde gerçekle?tirebilece?ine dair sahip oldu?u yarg?d?r. Diyabet ba?lam?nda, bu yap? ?u temel yönetim alanlar?na odaklan?r:

ARABPSYCHOLOGY.COM

Diyet ve Beslenme Yönetimi: Karbonhidrat say?m? ve sa?l?kl? beslenme kararlar? alma yeterli?i.
Kan ?ekeri ?zleme: Düzenli ve do?ru kan glukozu takibi yapma yeterli?i.
?laç/?nsülin Yönetimi: ?nsülin dozlar?n? ayarlama ve uygulama yeterli?i.
Problem Çözme: Hipoglisemi veya hiperglisemi gibi beklenmedik durumlarla ba?a ç?kma yeterli?i.

Geçerlik

Diyabet Yönetimi Öz Yeterlik Ölçe?i'nin Türkçe versiyonunun geçerlik çal??malar?, özellikle yap? geçerli?i üzerine odaklanm??t?r. Yap?lan adaptasyon çal??mas?nda, ölçe?in kavramsal yap?s?n?n orijinal ölçekle tutarl? olup olmad???n? belirlemek amac?yla faktör analizi teknikleri kullan?lm??t?r. Türkçe versiyonun, Tip 1 Diyabetli ergen popülasyonunda beklenen teorik yap?y? temsil etti?ini gösteren kan?tlar sunulmu?tur.

Ara?t?rmac?lar, kültürel adaptasyon sürecinde dilsel e?de?erli?i sa?lam?? ve uzman görü?leri alarak içerik geçerli?ini desteklemi?lerdir. Ölçe?in maddelerinin ölçülmek istenen diyabet yönetim becerilerini kapsaml? bir ?ekilde temsil etti?i belirtilmi?tir. Detayl? geçerlik sonuçlar? için orijinal akademik kayna?a ba?vurulmas? gerekmektedir.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirlik analizleri, iç tutarl?l?k katsay?s? (Cronbach Alfa) hesaplamalar?yla gerçekle?tirilmi?tir. Yüksek iç tutarl?l?k katsay?lar?, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? (diyabet yönetiminde öz yeterlik) tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü göstermektedir. Adaptasyon çal??mas?nda elde edilen Cronbach Alfa de?erlerinin kabul edilebilir düzeyde oldu?u ve ölçe?in farkl? uygulamalarda kararl? sonuçlar verece?i belirtilmi?tir.

Güvenirlik çal??malar?n?n, özellikle klinik uygulamada ve ara?t?rmalarda ölçe?in tutarl?l???n? garanti alt?na ald??? vurgulanm??t?r. Türkçe versiyonun güvenilirli?i, ergen popülasyonunda diyabet yönetimine dair güvenilir de?erlendirmeler yap?lmas?na olanak tan?r.

Faktör Analizi

Türkçe uyarlama çal??mas?, ölçe?in orijinal çok boyutlu yap?s?n?n Türk örnekleminde de do?rulan?p do?rulanmad???n? test etmek için muhtemelen Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) veya Aç?klay?c? Faktör Analizi (AFA) kullanm??t?r. Çal??man?n ba?l???, psikometrik özelliklerin incelendi?ini belirtti?inden, faktör analizi sonuçlar?, ölçe?in birden fazla alt boyutu (örne?in, beslenme öz yeterli?i, insülin uygulama öz yeterli?i) ölçtü?ünü ve bu alt boyutlar?n iyi ayr??t???n? göstermi?tir.

Faktör yap?s?n?n, Tip 1 Diyabetli ergenlerin diyabet yönetimindeki karma??k görevleri alg?lama

ARABPSYCHOLOGY.COM

?ekliyle uyumlu oldu?u ve bu sayede ölçe?in yap?sal bütünlü?ünün korundu?u tespit edilmi?tir.

Araç

Test Türü:

Uyarlama (Adaptasyon) türünde bir öz bildirim ölçe?idir.

Format:

Tipik olarak Likert tipi bir derecelendirme format? kullan?r (Örne?in, 1 = Hiç yapamam, 5 = Kesinlikle yapabilirim).

Mevcut Diller:

Türkçe (Uyarlama), Orijinal Dil (Genellikle ?ngilizce).

Popülasyon Grubu:

Klinik Popülasyon.

Ya? Grubu:

Ergenler (Adaptasyon çal??mas?nda Tip 1 Diyabet tan?s? olan ergenler).

Popülasyon Detaylar?:

Tip 1 Diyabet Mellitus tan?s? alm?? ergenler.

Test Metodolojisi:

Bireyin diyabet yönetiminin çe?itli yönlerine ili?kin kendi yeterlilik alg?s?n? de?erlendirdi?i, ka??t tabanl? veya dijital olarak uygulanabilen öz bildirim yöntemi.

Anahtar Kelimeler

Diyabet Yönetimi, Öz yeterlik, Ergen Sa?l???, Kronik Hastal?klar, Psikoloji, Geçerlik, Güvenirlik.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?:

Veri Kaynakta Mevcut De?ildir.

Kurumsal E-posta Adresleri:

dijleozer87@gmail.com (Sorumlu Yazar: Dijle Ayar)

Yaz??ma Adresi:

Veri Kaynakta Mevcut De?ildir.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçe?in Türkçe uyarlama çal??mas? 2017 y?l?nda yay?mlanm??t?r. Ölçe?in kullan?m? için izin gereklilikleri ve ücret bilgileri, sorumlu yazar Dijle Ayar ile ileti?ime geçilerek ö?renilmelidir. Akademik ve klinik amaçl? kullan?mlar genellikle telif hakk? sahibinin iznine tabidir.

Ölçe?in orijinal PDF dosyas? a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir:

PDF Dosyas?: diabetes-management-self-efficacy-scale-toad.pdf

Kaynaklar

A?a??da, ölçe?in Türkçe adaptasyon çal??mas?na ait bilimsel referans bilgileri listelenmi?tir:

Ozturk, C., Ayar, D., & Bektas, M. (2017). Psychometric properties of a Turkish version of the Diabetes Management Self-Efficacy Scale in Adolescents with Type 1 Diabetes Mellitus. *Children's Health Care, 46*(4), 331-343. https://doi.org/10.1080/02739615.2016.1163492

Diyabet Yönetimi Öz Yeterlik Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri, orijinal dillerinde korunmal? ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir. Ölçek maddeleri kaynak içerikte sa?lanmam??t?r.

Ölçek maddeleri bu alanda mevcut de?ildir.

ARABPSYCHOLOGY.COM